

- Καλαντζής Χαράλαμπος, Δ.Ν. - Δικηγόρος
- Καλφέλης Γρηγόριος, Επιμ. Καθηγητής Παν/μίου Θεσ/νίκης
- Καράμπελας Λάμπρος, Εισαγγελέας Εφετών
- Κουράκης Νέστωρ, Αναπ. Καθηγητής Παν/μίου Αθηνών
- Μαργαρίτης Λάμπρος, Καθηγητής Παν/μίου Θεσ/νίκης

ΚΩΔΙΚΑΣ ΠΟΙΝΙΚΗΣ ΔΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΣΧΟΛΙΑ - ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ

Επιμέλεια Υλης:
Αθηνά Καραμανλή - Μπαρουτάκη
Δικηγόρος

ΝΟΜΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ - ΧΑΡΗΣ ΚΑΡΑΤΖΑΣ
Μαυρομυχάλη 51 Τ.Κ.: 106 80 ΤΗΛ: 3600 968 FAX: 3636 422
ΑΘΗΝΑ 1992

ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΑ

- **Αλεξιάδη Στ.**: Κείμενα αντεγκληματικής πολιτικής, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 1991.
 - **του ιδίου**: Το τεκμήριο αθωότητας του κατηγορουμένου (άρθρο 6 παρ.2 ΕυρΣΔΑ), ΕλλΕπιθεΥρΔικ 1986,1, 35-56 = - **του ιδίου**: Ανθρώπινα Δικαιώματα. Ποινική Καταστολή, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 1990,58-82. - **Αναγνωστόπουλου Ηλ.**: Δικονομικές εγγυήσεις και "δημόσια αγανάκτηση", ΝοΒ 31:1983, 770-781. - **του ιδίου**: "Επικίνδunami" κρατούμενοι και δικονομικά προληπτικά μέτρα, ΠοινΧρ ΛΓ' 1983, 769-784. - **Ανδρουλάκη Ν.**: Θεμελιώδεις Εννοιαι της Ποινικής Δίκης, τ.Α', Β', Γ': 1972 κ. εξ., τ.Δ': 1991. - **Βουλγαράκη Γ.**: Προφυλάκιση και Στρατιωτικός Ποινικός Νόμος, ΠοινΧρ ΛΒ' 1982, 200-201. - **Γαβριηλίδη Αρ.**: "Αποδεδειγμένως ύποπτος φυγής", ΠοινΧρ ΚΑ' 1971, 650-661. - Th. P. Carstensen: Dauer von Untersuchungshaft, Berlin: Duncker & Humblot, 1981. - **Δαλακούρα Θ.**: Παρατηρήσεις στη ΣυμβΕφΘρακ 61/1991, Υπερ 1991, 658-660. - **Δέδε Χρ.**: Ο περιορισμός της προσωπικής ελευθερίας δια του θεσμού της προφυλακίσεως, στον τιμητ. τόμο "Μνήμη Μιχ. Δένδια", Αθήνα - Παρίσι, 1978, 315-324. - **του ιδίου**: Οι ατομικές ελευθερίες και ο νέος νόμος = [ν.σ. περί προσωρινής κρατήσεως], εφημ. "Το Βήμα" της 8.1.1981, σελ.3. - **του ιδίου**: Ποινική Δικονομία, Αθήνα - Κομοτηνή: Α.Ν. Σάκκουλας, 1991,⁽¹⁰⁾ παρ.83 επ., σελ.418 επ.: "**L' innocence**", Travaux de l' Institut de Criminologie de Paris, Paris: Néret, 1977 (συλλογικό έργο). - **Jeandidier W.**: Détention provisoire, Convention européenne des droits de l' homme κ.λ.π., Revue de Science criminelle, 1986, 711-720. - **H.H. Jescheck - J. Krümpelmann**: Die Untersuchungshaft im deutschen, ausländischen und internationalen Recht, Bonn: Röhrscheid, 1971. - **Καφέλη Γρ.**: Μέτρα δικονομικού καταναγκασμού και κατηγορούμενος, στην έκδ. της Εταιρίας Νομικών Βορείου Ελλάδος με θέμα "Η προστασία του κατηγορουμένου και του θύματος στην ποινική δίκη" και με επιμ. **Μαργαρίτη Α.**, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας, 1991, 59-72. - **Καρρά Αργ.**: Απαράδεκτη δικονομική πρακτική, ΠοινΧρ ΛΓ' 1983, 427-430. - **του ιδίου**: Μαθήματα Ποινικού Δικονομικού Δικαίου, τ.Β', Αθήνα - Κομοτηνή, 1990⁽⁹⁾, 228 επ. - **Κονταξή Αθ.**: Περί προφυλακίσεως ανηλίκων μετά τον ν 1128/1981, ΠοινΧρ ΛΔ' 1984, 555-558. - **του ιδίου**: Κώδικας Ποινικής Δικονομίας, τ.Α', Αθήνα: Αφοί Π.Σάκκουλα, 1989, σελ.1268 επ. - **Κουράκη Ν.**: Προσωρινή κράτηση: Οι δυσλειτουργίες ενός θεσμού, ΠοινΧρ ΛΣΤ' 1986, 625-629 = εις: **του ιδίου**: Εγκληματολογικοί Ορίζοντες, τ.Α', Αθήνα -Κομοτηνή: Α.Ν. Σάκκουλας, 1991, 199-204. - **Κωνσταντινίδη Αγγ.**: Σχόλια στη ΔιατΑνακρΤριπ 12/1991 Υπερ 1991, 935-936. - **Λαφαζάνου Θ.**: Προβλήματα από την εφαρμογή του θεσμού της προσωρινής κρατήσεως, ΠοινΧρ ΛΒ' 1982, 449-467. - **Λεμπέση Ν.**: Σοβαρά υπόνοιαι και αποχωρώσαι ενδείξεις, ΠοινΧρ ΙΗ' 1968, 445-448. - **Λιβιεράτου Ε.**: Προχειρότητες στο ν 1128/1981 περί προσωρινής κρατήσεως και άλλων διατάξεων, ΝοΒ 29,1981, 1162-1163. - **Μαγκάκη Γ.-Α.**: Η αναμόρφωση του θεσμού της προφυλάκισης, ΝοΒ 28:1980, 1894-1899. - **Πανούση Γ.**: Περιοριστικοί όροι, ένας πρωτοποριακός θεσμός με ιδιαίτερα προβλήματα, Επιστημ. Επετηρίδα Αρμενόπουλου, 2:1981, 159-168. - **Παπαγεωργίου-Γονατά Στ.**: Προσωρινή Κράτηση: Αναγκαία όσο ποτέ; ΠοινΧρ ΜΑ' 1991, 625-636. - **Παππά Β.**: Περί προφυλακίσεως, περ. "Δικαιοσύνη" ΙΗ' 1976, 494-509. - **του ιδίου**: Το πρόβλημα της προφυλακίσεως και η εξήγησίς του, ΠοινΧρ ΚΖ' 1977, 1-28. - **του ιδίου**: Αναταραχή στο θεμέλιο της ποινικής δικαιοσύνης, ΝοΒ 29: 1981, 649-658. - **Pisani M.**: La custodia preventiva: Profili costituzionali, περ. Indice penale, IV: 1970, 185-204. - **Pradel J.**: La détention provisoire selon le droit français contemporain, Revue de Droit pénal et de Criminologie, 1987, 271-293. - **του ιδίου**: Rapport général στο σεμινάριο με θέμα "La

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

phase préparatoire du procès pénal en droit comparé", *Revue Internationale de Droit pénal*, 56e année, 1er et 2e trim, 1985, 11-41: 33 επ. - **Πρακτικά Βουλής:** (ψήφιση ν 1128/1981): συνεδριάσεις της 12, 14, 19 και 23.1.1981, σελ. 2808-2851, 2909-2939, 3101-3112, 3287-3291. - **Robert Ph.:** (επιμ.), *Entre l'ordre et la liberté, La detention provisoire*, Paris: Harmattan, 1991. - **Σταθέα Γ.:** Προσωρινή κράτησις και περιοριστικοί όροι, Αθήνα - Κομοτηνή 1981. - **Συμεωνίδου - Καστανίδου Ελ.:** Προσωρινή κράτηση - νομικός κανόνας και πράξη (κριτική επισκόπηση νομολογίας), *Υπερ* 1991, 95-110. - **Τριανταφύλλου Γ.Ν.:** Αναδρομικοί ποινικοί δικονομικοί νόμοι και μέτρα δικονομικού καταναγκασμού, *Δίκη* 21:1990, 753-777 όπου και παρατηρήσεις των **Κ. Μπέη, Αγγ. Κωνσταντινίδη. Ηλ. Αναγνωστόπουλου, Χρ. Μπάκα, Γ. Ορφανίδη, Στ. Κουσούλη και Στ. Σταματόπουλου.** - **Τσίγκου Χρ.:** Προσωρινή κράτηση, *EEN*, 1991, 13-57. - **Τσουκαλά Κ.:** Η προφυλάκιση, *Αρχείον Ποινικών Επιστημών* 1937, 305-309. - **Φαρσεδάκη Ι.:** Η στέρηση της ελευθερίας και η προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου πριν από τη δίκη, στα "Πρακτικά" του 42ου Διεθνούς Σεμιναρίου Εγκληματολογίας, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1991, 71-97. - **Φούσσα Αντ.:** Δια την άρσιν ή την αντικατάστασιν της προσωρινής κρατήσεως δεν είναι αναγκαία πλέον η προηγουμένη κράτησις του κατηγορουμένου, *ΠοινΧρ ΛΑ'* 1981, 830-831. - **Verin J.:** *La détention préventive et la criminologie*, *Revue de Science criminelle* 1969, 917-924.

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. *Προσωρινή κράτηση* είναι η προσωρινή στέρηση της ελευθερίας του κατηγορουμένου, που επιβάλλεται από δικαστικό όργανο κατά τη διάρκεια της ανάκρισης και πριν από την έκδοση (πρωτόδικης, έστω) δικαστικής απόφασης που να βεβαιώνει την ενοχή του (πρβλ. *Χρ. Δέδε* 1991⁽¹⁰⁾, 419).

2. Οι σκοποί στους οποίους πρέπει να κατατείνει η προσωρινή κράτηση είναι κατά βάση δύο: *Πρώτον*, η εξασφάλιση της ομαλής διεξαγωγής της ποινικής διαδικασίας και ιδίως της απρόσκοπτης συλλογής κατά το ανακριτικό στάδιο των αποδεικτικών στοιχείων, πράγμα που θα ετίθετο σε κίνδυνο εάν ο κατηγορούμενος δραπέτευε ή προσπαθούσε να συσκοτίσει την αλήθεια με απόκρυψη εγγράφων, επηρεασμό μαρτύρων κλπ. Επίσης και κατά τα επόμενα στάδια, της ακροαματικής διαδικασίας και της εκτέλεσης της δικαστικής απόφασης (εφόσον αυτή είναι καταδικαστική), η παρουσία του κατηγορουμένου/καταδικαζομένου θεωρείται ότι με την προσωρινή κράτηση είναι εξασφαλισμένη (δικονομικός σκοπός). *Δεύτερον*, η συγκράτηση των προσώπων που φέρονται ότι σχετίζονται με το διαπραχθέν έγκλημα (κατηγορούμενος, θύμα ή/και οικείοι του) από την τέλεση νέων εγκλημάτων (εγκληματοπροληπτικός σκοπός) (πρβλ. Γνμδ ΕισαγγεφΑθ 45/1990 [Χρ. Τζανακάκης], *ΠοινΧρ ΜΑ'* 1991, 106 επ., 107).

3. *Παλαιότερα* η βαρύτητα του εγκλήματος διαδραμάτιζε πρωτεύοντα ρόλο στην επιβολή ή μη "προφυλάκισης" (όπως ονομαζόταν τότε η προσωρινή κράτηση), η δε στέρηση της ελευθερίας του κατηγορουμένου αποτελούσε την αυτονόητη και αναπόφευκτη συνέπεια κάθε ανάκρισης, ιδίως για κακούργηματα (πρβλ. άρθρο 207 επ. *ΠοινΔ* 1834, άρθρο 282 επ. *ΚΠΔ* 1951). Προφανώς η τακτική αυτή είχε ως αφετηρία τη σκέψη ότι οι δράστες εγκλημάτων και δη κακούργημάτων πληρούσαν εκ προοιμίου και τους δύο σκοπούς επιβολής της προφυλάκισης διότι αφενός θα επεδίωκαν, ενόψει της πολύ πιθανής καταδίκης τους, να εξαφανισθούν ή ν' αποκρύψουν τα πειστήρια του εγκλήματός τους και αφετέρου θα ήσαν επιρρεπείς, κατά την περίοδο της διαφυγής τους, να συνεχίσουν την εγκληματική τους σταδιοδρομία, τόσο για λόγους αυτοσυντήρησης, όσο και για λόγους σχετιζόμενους με την υποτιθεμένη εγκληματική τους προσωπικότητα. Συνάμα, όμως, όπως γίνεται πρόδηλο, οι αθρόες προφυλακίσεις εκείνης της εποχής είχαν και μian άλλη πλευρά, δηλ. μια υπολανθάνουσα τιμωρητική ή/και ανταποδοτική διάσταση που καθιστούσε "εν τοις πράγμασι" (*Ν. Ανδρουλάκης*, 1972, 22 επ., 24) την προφυλάκιση μια μορφή "προ-ποινής" ή προκαταβολικής ποινής,

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

κυρίως χάριν κατευνασμού της λεγόμενης "κοινής γνώμης" αλλά και του θύματος ή των οικείων του (πρβλ. ΠλημΣυρ 3/1951 ΠοινΧρ Α' 1951,310). Μολονότι, λοιπόν, φυλάκιση και προφυλάκιση διέφεραν (και διαφέρουν) κάπως ως προς το αρμόδιο όργανο που επιβάλλει την κάθε μια και ως προς τις συνθήκες διαβίωσης υποδίκων και καταδίκων, ωστόσο κατ' αποτέλεσμα και στις δύο περιπτώσεις επρόκειτο (και πρόκειται) για τον ίδιο επώδυνο και στιγματιστικό χαρακτήρα που διακρίνει την έκτιση μιας ποινής (πρβλ. και άρθρο 87 παρ.1 ΠΚ και 371 παρ.4 ΚΠΔ, όπου οι δύο αυτές μορφές στέρησης της ελευθερίας εξισώνονται ως προς την εκατέρωθεν προσμέτρηση της διάρκειάς τους, εφόσον βέβαια αφορούν την ίδια αξιόποινη πράξη. Επί του θέματος αυτού βλ. επίσης τις αναπτύξεις του Λ. *Λυμπερόπουλου* στα ΠοινΧρ ΛΑ' 827 και τη γνμδ. του ΕισαγγΑΠ *Κωνστ. Σταμάτη* αυτόθι, 388-389).

4. Σε όλη αυτή τη συλλογιστική της τιμωρητικής διάστασης υπεισερχόταν ωστόσο το λογικό σφάλμα της "λήψεως του ζητούμενου" (*petitio principii*), δεδομένου ότι η Πολιτεία εξελάμβανε και αντιμετώπιζε ένα πολίτη ως εγκληματία, κατ' ουσίαν μάλιστα "προτιμωρώντας" τον, χωρίς ακόμη να έχει αποδειχθεί η ενοχή αυτού του προσώπου και χωρίς να έχει συντελεσθεί η καταδίκη του για το υπό κατηγορία έγκλημα. Στο πλαίσιο δηλ. της δραστηριότητας που πρέπει ευλόγως να αναπτύσσει η Πολιτεία για τη διαφύλαξη της έννομης τάξης, την απόδοση δικαιοσύνης και την εν γένει προστασία του κοινωνικού συνόλου, παραγνωρίζονταν σχεδόν ολότελα τα δικαιώματα του κατηγορουμένου να οργανώσει επιτυχώς την υπεράσπισή του, να τύχει ανεπηρέαστης δικαστικής κρίσης (συνήθως οι προφυλακισμένοι προδιαθέτουν αρνητικά το δικαστήριο απέναντί τους για λόγους "υποβολής", διότι δηλ. μια άλλη δικαστική αρχή τους έχει κρίνει ήδη (προ)φυλακιστέους - πρβλ. *Ι.Μ.Δασκαλοπούλου*, Ψυχολογικά αίτια της αστόχου δικαστικής κρίσεως, Αθήναι 1965, 185 επ., 217), αλλά και ν' απολαμβάνει γενικότερα τα αγαθά της ελευθερίας του μέχρις εκκαθαρίσεως της υπόθεσής του. (*Κ. Τσουκαλάς*, 1937,307). Τούτο, δε, μολονότι διαπρεπείς στοχαστές, όπως ο *Beccaria* (Περί αδικημάτων και ποινών, 1764, στην έκδ. "Νομικής Βιβλιοθήκης", 1989, Κεφ. VI, σελ.19 επ.), στηλίτευσαν έντονα την απαράδεκτη αυτή κατάσταση, που επιτεινόταν άλλωστε (και επιτείνεται ακόμη) από τις άθλιες συνθήκες διαβίωσης των κρατουμένων και από τον εγκληματογόνο χαρακτήρα των φυλακών (*Β. Παππάς*, 1981, 652. Ως προς το θεσμικό πλαίσιο διαβίωσης των υποδίκων στη σημερινή Ελλάδα βλ. ιδίως άρθρα 12, 18 παρ.2, 66 παρ.1, 3, 92 παρ.3 ν 1851/1989 - Κώδικα Κρατουμένων και κ. 91 επ. Ευρωπαϊκών Σωφρονιστικών Κανόνων 1987. Πρβλ. τα κείμενα αυτά στην έκδ. *Κ.Δ. Σπινέλλη/Ν.Ε. Κουράκη*, Σωφρονιστική Νομοθεσία, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, 1990, σελ. 118 επ. και 462 επ. Βλ. επίσης και Γνμδ ΕισαγγΑΠ [*Κ. Σταμάτης*], ΠοινΧρ ΛΑ' 1981, 599-601).

5. Μια σημαντική στροφή στην αντιμετώπιση του όλου θέματος αρχίζει να γίνεται εμφανής μετά το τέλος του Β' Παγκοσμίου Πολέμου οπότε η ανθρωπότητα, έχοντας υποστεί τις επώδυνες εμπειρίες αυτού του πολέμου, αποδίδει στα ανθρωπιστικά ιδεώδη μια πρωτεύουσα σημασία και ανάγει μ.ά. το λεγόμενο "τεκμήριο της αθωότητας" (ήδη γνωστό από τη Γαλλική Διακήρυξη Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη 1789, άρθρο 9) και την απαγόρευση της αυθαίρετης σύλληψης ή κράτησης (επίσης γνωστή από την ίδια Διακήρυξη, άρθρο 7) σε δεσπόζουσες αρχές της πολιτιστικής της οντότητας (βλ. αντίστοιχα, άρθρα 11 παρ.2 και 9 της Οικουμενικής Διακήρυξης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου ΟΗΕ 1948). Οι ίδιες αυτές αρχές, αλλά με αναλυτικότερο και δεσμευτικότερο για τα συμμετέχοντα Κράτη τρόπο, αποκρυσταλλώνονται και στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου 1950 (νδ 53 της 19/20.9.1974), που αποτελεί εξάλλου για την Ελλάδα εσωτερικό δίκαιο αυξημένης τυπικής ισχύος (άρθρο 28 παρ.1 Συντ.). Οπως ειδικότερα ορίζεται στις σχετικές διατάξεις: "παν πρόσωπον κατηγορούμενον επί αδικήματι τεκμαίρεται ότι είναι αθών μέχρι της νομίμου αποδείξεως της ενοχής του" (άρθρο 6 παρ.2. Βλ. ήδη και Ελληνικό Σύνταγμα Τροιζήνας 1827: "Εκαστος προ της καταδίκης του δεν λέγεται ένοχος" - πρβλ. Στ. *Αλεξιάδη*, 1986/1991, 60) και: "ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή (...) εάν συνελήφθη και κρατήται όπως οδηγηθή ενώπιον της αρμοδίας δικαστικής αρχής εις

την περίπτωση των ευλόγου υπονοίας ότι διέπραξαν αδίκημα ή υπάρχουν λογικά δεδομένα προς παραδοχήν της ανάγκης όπως ούτος εμποδισθή από του να διαπράξει αδίκημα ή δραπέτευση μετά την διάπραξιν τούτου (άρθρο 5 παρ.1γ).

6. Με βάση τη νέα αντίληψη, που ουσιαστικά επιχειρεί την επίτευξη μιας χρυσής τομής μεταξύ προστασίας του κοινωνικού συνόλου και προστασίας των δικαιωμάτων του ανθρώπου - κατηγορουμένου (πρβλ. Ν. Ανδρουλάκη, 1972, 31 επ.), η προφυλάκιση θεωρείται ότι πρέπει ν' αποτελεί μόνο το έσχατο μέσο, βοήθημα και καταφύγιο (ultimum remedium ή refugium) αντιμετώπισης ενός κατηγορουμένου και ότι η επιβολή της πρέπει να γίνεται με βάση όχι απλώς (ή κυρίως) τη βαρύτητα του αποδιδόμενου στον κατηγορούμενο εγκλήματος, αλλά προπάντων με βάση το σύνολο των στοιχείων της προσωπικότητάς του (ως παλαιότερα δείγματα αυτής της νέας αντίληψης θα μπορούσαν ν' αναφερθούν ο βελγικός νόμος της 20.4.1874 και ο γερμΚΠΔ 1879 παρ.112 επ.). Συνακόλουθα, η προφυλάκιση θεσπίζεται πλέον ως *δυσνητική* ακόμη και για κακουργήματα, ως *επικουρική* έναντι άλλων, λιγότερο επαχθών μέτρων δικονομικού καταναγκασμού που μπορούν να οδηγήσουν σε εκπλήρωση των σκοπών της (πρβλ. άρθρο 282 παρ.2 ΚΠΔ), ως *προσωρινής διάρκειας* μόνο μέχρις εκπλήρωσεως των σκοπών αυτών, και ως υποκειμένη σε *επακριβώς θεσμοθετημένες προϋποθέσεις* επιβολής της και σε συνεχή, ευέλικτο δικαστικό έλεγχο ως προς την εκάστοτε in concreto συνδρομή αυτών των προϋποθέσεων. Μόνο σε αυτό το περιορισμένο πλαίσιο η προφυλάκιση, αποκαθαρωμένη από οποιανδήποτε τιμωρητική χροιά (γι' αυτό και αποκαλείται πλέον "προσωρινή κράτηση" détention provisoire, (preventive) detention ή remand, Untersuchungshaft, custodia cautelare), μπορεί να θεωρηθεί ότι *εναρμονίζεται με το τεκμήριο της αθωότητας*. Οι βασικές αυτές κατευθύνσεις εξειδικεύθηκαν στη γνωστή Απόφαση (65)11 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης (βλ. το κείμενό της στον Β. Παππά, 1977, 22 επ. και στον Στ. Αλεξιάδη, 1991, 23 επ. Πρβλ και Σύμβαση R (80)11 για την κράτηση του κατηγορουμένου κατά τη διάρκεια της δίκης, στον Αλεξιάδη, ό.π., σελ. 160 επ.) και υλοποιήθηκαν σε σειρά νομοθετημάτων (τα αναφέρουν ενδεικτικά ο Β. Παππάς, 1977, 13 και ο Ι. Φαρσεδάκης, 1991, 80. Πρβλ. σχετ. Η.-Η. Jescheck/ J. Krümpelmann, 1971, ιδίως 929 επ. και J. Pradel, 1985, 33 επ., όπου ενδιαφέρουσες επισκοπήσεις συγκριτικού δικαίου. Ως προς τη σημερινή κατάσταση βλ.: παρ.112 επ. StPO=γερμΚΠΔ, παρ.180 επ. αυστρΚΠΔ, άρθρα 144 επ. CPP=γαλλΚΠΔ (ρύθμιση ν της 6.7.1989), άρθρα 272 επ. CPP=ιταλΚΠΔ, Parts IV και V της βρετανικής Police and Criminal Evidence Act 1984).

7. Στην Ελλάδα η βασική νομοθετική τομή προς αυτήν τη νέα κατεύθυνση έγινε με αρκετή καθυστέρηση (ν 1128/1981) και χωρίς νομοτεχνική αρτιότητα (π.χ. νοηματική επικάλυψη των εννοιών "ιδιαίτερη επικινδυνότητα" και "πρόληψη τέλεσης νέων εγκλημάτων" στο άρθρο 282 παρ.1 ΚΠΔ - βλ. κατωτ., αριθμ. 11). Πάντως, το πνεύμα του νόμου είναι εμφανώς αρνητικό απέναντι στην ιδέα της προσωρινής κράτησης, η οποία σύμφωνα με την Εισηγητική Έκθεση που κατατέθηκε στη Βουλή την 15.9.1980, "είναι κατά το πλείστον ανώφελος αλλά και αδικαιολόγητος, δυναμένη να καταστή ενίοτε και καταστροφική" και "αποτελεί βαρείαν προσβολήν της ατομικής ελευθερίας ενός προσώπου το οποίον κατά τεκμήριον θεωρείται αθών, μέχρι της υπό του αρμοδίου δικαστηρίου κηρύξεως της ενοχής και της καταδίκης του" (Γ. Σταθέας, 1981, 209). Επίσης και το κείμενο του νόμου διέπεται από μια τάση "αντικειμενικοποίησης" των προϋποθέσεων της προσωρινής κράτησης, ώστε ν' αποτρέπονται αυθαίρετες ερμηνείες (Γ.Α. Πανούσης, 1981, 161 επ. και Αθ. Κονταξής, 1989, 1278 επ.). Προβλήματα, ωστόσο, και δυσλειτουργίες ανακύπτουν από τον εξαιρετικά συγκρατημένο και επιφυλακτικό τρόπο, με τον οποίο η δικαστηριακή πρακτική έχει αντιμετωπίσει έως πρόσφατα τις τροποποιήσεις που επέφερε στο σύστημα της προσωρινής κράτησης η νομοθετική αυτή μεταρρύθμιση (πρβλ. Πορίσματα του Γ' Πανελληνίου Συνεδρίου της Ελλην. Εταιρίας Ποινικού δικαίου, στα "Πρακτικά" αυτού του Συνεδρίου, Αθήνα: Αφοί Π. Σάκκουλα, 1991, 172-173). Χαρακτηριστικά ως αναφερθεί ότι όπως και πριν από τη μεταρρύθμιση (1980), έτσι και κατά τα τελευταία έτη (1988), η αναλογία

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

ποιών φυλάκισης άνω των 6 μηνών (σοβαρές καταδίκες) και προσωρινών κρατήσεων (ή "προφυλακίσεων") έχει διατηρηθεί στα ίδια υψηλά επίπεδα, δηλ. περί το 90%, με επακόλουθο το 1/3 τουλάχιστον του πληθυσμού των ελληνικών φυλακών ν' αποτελείται από υποδίκους (βλ. Β. Παππά, 1977, 7 επ. και Ν. Κουράκη, 1986/1991, 201. Πρβλ. και Ν. Κουράκη, σχολιασμός υπ' άρθρο 51, στη "Συστηματική Ερμηνεία ΠοινΚ", Αθήνα: Αφοί Π. Σάκκουλα 1992, αριθμ. 5, σελ.83 επ. Για αντίστοιχα στοιχεία από άλλες ευρωπαϊκές χώρες βλ. Ι. Φαρσεδάκη, 1991, 84). Από τα ίδια στοιχεία προκύπτει ότι οι περιοριστικοί όροι που θεσπίστηκαν με την εν λόγω μεταρρύθμιση, αντί ν' αντικαταστήσουν - όπως επιδιώχθηκε από τον νομοθέτη - την προσωρινή κράτηση, καταλήγουν ν' αντικαθιστούν απλώς την ελευθερία και να διευρύνουν το δίκτυο καταστολής (συμβάλλουν δηλ., κατά τη διεθνώς καθιερωμένη έκφραση, σ' ένα "net widening").

8. Το φαινόμενο αυτό της διαιώνισης στην πράξη των παλαιών, αυστηρών αντιλήψεων για την προσωρινή κράτηση οφείλεται ίσως εν μέρει στην κεκτημένη ταχύτητα της δικαστηριακής πρακτικής λόγω της επί δεκαετίες αταλάντευτης εφαρμογής των προηγούμενων (πριν το 1981) ρυθμίσεων κατά τις οποίες η προφυλάκιση αποτελούσε, τουλάχιστον για κακουργήματα, τον κανόνα (Ν. Κουράκης, 1986/1991, 200 και 203), και εν μέρει στις ψυχολογικές πιέσεις που ασκούνται επί των δικαστικών οργάνων από μίαν εφήμερη και ασταθή "κοινή γνώμη", έτοιμη ν' απαιτήσει, χωρίς βαθύτερη έρευνα της κάθε υπόθεσης, την άμεση και παραδειγματική τιμώρηση (άρα φυλάκιση) του φερόμενου ως ενόχου (Ν. Κουράκης, αυτόθι και Ηλ. Αναγνωστόπουλος, ΝοΒ 1983, 770-781: 775 επ. Ας σημειωθεί ότι ο Β. Παππάς, 1977, 25 επ., σχολιάζοντας το φαινόμενο αυτό, υπενθυμίζει τον λεγόμενο οιονεί νόμο της "λειτουργικής αναπλήρωσης" ή "αλληλοσυμπλήρωσης" των θεσμών, εν προκειμένω της φυλάκισης και της προφυλάκισης, η οποία καλύπτει έτσι το ενδιάμεσο διάστημα "αγανάκτησης" του κοινού από την τέλεση έως την εκδίκαση του εγκλήματος. Για ορισμένους μάλιστα συγγραφείς, όπως ο R. Garofalo, La Criminologie, Paris: Alcan, 1905⁽⁵⁾, 376 επ., 468, δεν πρέπει καν να υπάρχει κατ' αρχήν προσωρινή απόλυση του κατηγορουμένου).

9. Όπως και αν έχουν τα πράγματα, σε νεότερες δικαστικές αποφάσεις η τάση αυτή για προσκόλληση στην αυστηρή αντίληψη περί προσωρινής κρατήσεως φαίνεται πλέον να κλονίζεται και στη θέση της να εδραιώνονται βαθμιαία αντιλήψεις για μίαν ορθολογικότερη και δικαιοκρατικότερη αντιμετώπιση του θέματος. Εξετάζονται έτσι επιμελέστερα τα στοιχεία που συνθέτουν την προσωπικότητα του κατηγορουμένου (ποινικό μητρώο, επαγγελματική κατάσταση, οικογενειακές υποχρεώσεις και γενικότερη στήριξη από την οικογένεια, ηλικία, διαγωγή μετά τη διάπραξη του εγκλήματος [π.χ. αποκατάσταση της ζημίας του θύματος, οικειοθελής εμφάνιση ενώπιον των δικαστικών αρχών έστω και μετά την παρέλευση του χρόνου για την αυτόφωρη διαδικασία], αίτια που ώθησαν στην τέλεση του εγκλήματος κλπ - πρβλ. ιδίως ΣυμβΠλημΘεσ 980/1983 στον Αρμ ΑΖ' 1983, 802-805 με παρατηρήσεις Α.Χ. Μαργαρίτη και ΣυμβΠλημΘεσ 1429/1986 στον Αρμ Μ' 1986, 996-999 και στα ΠοινΧρ ΑΣΤ' 1986, 772-773 με σχόλια Ν.Ε. Κουράκη αυτόθι, 625 επ. και 1986/1991, όπου και παράθεση του πλήρους κειμένου του βουλεύματος. Βλ. επίσης μ.ά. τις αποφάσεις ή βουλεύματα στο περ. "Υπεράσπιση" 1991, 95 επ. με σχόλια της Ελ. Συμεωνίδου-Καστανίδου και κατωτ., υπ' άρθρο 282, αρ. 9 επ.). Ακόμη, τονίζεται ότι η βαρύτητα του εγκλήματος (που συνήθως συμβαδίζει με τον υπολανθάνοντα τιμωρητικό χαρακτήρα της προσωρινής κράτησης) δεν διαδραματίζει πρωτεύοντα ρόλο για την επιβολή της ή για τη (μη) αντικατάστασή της με περιοριστικούς όρους (ΣυμβΠλημΘεσ 980/1983 στα ΠοινΧρ ΛΔ' 1984, 322 επ., 323 και στο ΝοΒ 32: 1984, 551 επ. ΕφΑθ 1118/1989 στα ΠοινΧρ ΛΘ' 1989, 992-995. Βλ. όμως και ΣυμβΕφΘεσ 430/1990 στο περ. "Υπεράσπιση" 1991, 100, κατωτ., υπ' άρθρο 282, αρ. 35). Ευνόητο είναι πάντως ότι το κριτήριο της βαρύτητας μπορεί να λειτουργήσει υπέρ του κατηγορουμένου, π.χ. να μη τίθεται αυτός υπό προσωρινή κράτηση όταν η αναμενόμενη να του επιβληθεί ποινή φυλάκισης, δεν φαίνεται να υπερβαίνει τα δύο έτη [σημερινό όριο για τη μετατροπή σε χρέμα και για την υφ' όρον αναστολή εκτέλεσης των ποινών κατά της ελευθερίας]. Προς αυτήν

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

την κατεύθυνση βλ. και Χρ. Δέδε, 1978, 324). Περαιτέρω, εξάιρεται η ανάγκη για αιτιολόγηση των σχετικών αποφάσεων και βουλευμάτων κατά τρόπο ουσιαστικά και συγκεκριμένο, με αναφορά δηλ. σε πραγματικά περιστατικά και αντίστοιχα αποδεικτικά στοιχεία, χωρίς απλή τυπική ("μηχανιστική") επανάληψη των γενικών προϋποθέσεων που προβλέπει ο νόμος στο άρθρο 282 παρ.1 ΚΠΔ (βλ. π.χ. ΠλημΠατρ 181/1989, ΠοινΧρ ΛΘ' 1989, 527 επ., 529 και Αρμ ΜΓ' 1989, 786-800, ήδη δε άρθρο 283 παρ.1 ΚΠΔ, όπως διαμορφώθηκε με το άρθρο 9 παρ.5 ν 1941/1991: "...να εκδώσει εναντίον του ειδικά και εμπειριστατωμένα αιτιολογημένο ένταλμα προσωρινής κράτησης..." - πρβλ. στο ίδιο πνεύμα άρθρο 6 παρ.1 και 93 παρ.3 Συντ., 139 ΚΠΔ και περίπτ. δ' της Απόφασης (65)11 της Επιτροπής Υπουργών του Συμβουλίου της Ευρώπης [ανωτ., αριθμ. 6]. Επίσης, η ανάγκη για πλήρη αιτιολόγηση των εν λόγω αποφάσεων και βουλευμάτων έχει τονισθεί ιδιαίτερα από τους Αργ. Καρρά, 1983, 428 επ. και τον ίδιο, 1990⁽³⁾, 232, Γρ. Καλφέλη, 1991, 62 επ. και Ελ. Συμεωνίδου-Καστανίδου, 1991, 105).

10. Εξάλλου, από την πλευρά της επιστήμης αλλά και της νομολογίας σημειώνεται μια σύντομη προσπάθεια ν' αποσαφηνισθούν ο τρόπος ενέργειας και οι εννοιολογικές προϋποθέσεις που τίθενται από τον νομοθέτη ως προς την εφαρμογή των διατάξεων περί προσωρινής κρατήσεως. Επισημαίνεται έτσι ότι σ' ένα πρώτο στάδιο (ή "φίλτρο", κατά την εύστοχη διατύπωση του Στ. Παπαγεωργίου-Γονατά, 1991, 630) πρέπει να διαπιστωθεί η ύπαρξη σοβαρών ("αποχρωσών") ενδείξεων ενοχής του κατηγορουμένου, δηλ. αποδεικτικών μέσων που οδηγούν κατά τη συνήθη πείρα και γνώση της επιστήμης, στη βεβαιότητα ότι συντρέχουν τα συστατικά στοιχεία της αντικειμενικής και υποκειμενικής υπόστασης του εγκλήματος που αποδίδεται στον κατηγορούμενο (Ν. Κουράκης, 1986/1991, 202, πρβλ. Γ.Θ. Σταθέα, 1981, 41 και Ελ. Συμεωνίδου-Καστανίδου, 1991, 105. Εννοείται ότι οι ενδείξεις αυτές πρέπει να είναι ισχυρότερες από ό,τι για να εισαχθεί η υπόθεση στο δικαστικό συμβούλιο κατ' άρθρο 245 ΚΠΔ ή ακόμη και για την παραπομπή του κατηγορουμένου στο ακροατήριο κατ' άρθρο 308 παρ.4 ΚΠΔ - πρβλ. Ν. Λεμπέση, 1968, 445 επ. και Ελ. Συμεωνίδου-Καστανίδου, 1991, 104).

11. Εφόσον κατά το πρώτο αυτό στάδιο προκύψει καταφατική απάντηση ως προς την ύπαρξη αποχρωσών ενδείξεων ενοχής, επιβάλλεται σ' ένα δεύτερο στάδιο να διαπιστωθεί εάν συντρέχει μια από τις περιοριστικά αναφερόμενες τρεις προϋποθέσεις του νόμου προς επιβολή προσωρινής κράτησης ή περιοριστικών όρων (ορθά υπογραμμίζει ο Ν. Ανδρουλάκης, 1991, 258/259 ότι οι προϋποθέσεις αυτές είναι κοινές για τα μνημονευόμενα εδώ μέτρα δικονομικού καταναγκασμού και ότι το άρθρο 296 ΚΠΔ περί του σκοπού των περιοριστικών όρων τέθηκε στη νέα διατύπωση της διάταξης μετά τη μεταρρύθμιση του 1981 εκ παραδρομής). Οι προϋποθέσεις αυτές είναι: α) είτε να χρειάζεται να παρεμποδισθεί μια "εξαιρετικά πιθανή φυγή" του κατηγορουμένου, ο οποίος άρα θα πρέπει να έχει ήδη προχωρήσει σε κάποιες ενέργειες για τη διαφυγή του (έτσι: Ελ. Συμεωνίδου-Καστανίδου, 1991, 109. Υπενθυμίζεται ότι στο κείμενο του νόμου πριν το 1981 γινόταν λόγος απλώς για κατηγορούμενο "ύποπτο φυγής". Ως προς την έννοια του όρου αυτού βλ. και Αρ. Γαβριηλίδη, 1971, 653 επ.), β) είτε να κριθεί ότι ο κατηγορούμενος είναι "ιδιαίτερα επικίνδυνος", με την έννοια - και μόνον - ότι πρόκειται για άτομο από το οποίο αναμένεται με βέβαιη πιθανότητα η πραγμάτωση εγκλημάτων που θα επιφέρουν σοβαρή διατάραξη στην έννομη τάξη (πρβλ. την αρεοπαγνητική νομολογία που αναφέρεται από τον Θ. Λαφαζάνο, 1982, 451, σημ. 15) ή η δημιουργία σπουδαίων εμποδίων στο ανακριτικό έργο και την αποκάλυψη της αλήθειας (Ν. Κουράκης, 1986/1991, 204. Αργ. Καρράς, 1990⁽³⁾, 231. Πρβλ. επίσης την πολύ διεισδυτική ΔιατΑνακρΤριπ 12/1991 [Παν. Κουκλής], ΠοινΧρ ΜΑ' 1991, 933). Ως κριτήρια για ν' αχθεί ο εφαρμοστής του δικαίου σε αυτό το δικανικό συμπέρασμα περί ιδιαίτερης επικινδυνότητας του κατηγορουμένου μπορούν να χρησιμοποιηθούν τα εξής τρία: αα) οι εξωτερικές συνθήκες υπό τις οποίες το άτομο διεβίωσε και μέλλει να διαβιώσει, ββ) η προσωπικότητα του ατόμου, με έμφαση στις μόνιμες ψυχικές του ιδιότητες, και γγ) η βαρύτητα της πιθανολογούμενης βλάβης με έμφαση στον ιδιαίτερα "απεχθή" χαρακτήρα (κατά την έννοια του άρθρου 86 ΠΚ)

ή στην τυχόν "υποτροπιμότητα" του εγκλήματος για το οποίο υπάρχουν αποχρώσεις ενδείξεις σε βάρος του κατηγορουμένου (πρβλ. την περιπτώσιολογία της παρ.112α γερμΚΠΔ. Επίσης *Ηλ. Αναγνωστόπουλος*, ΠοινΧρ 1983, 784 και *Ν. Κουράκης*, 1986/1991, 204), γ) είτε ακόμη να πρέπει να προληφθεί η τέλεση νέων κακουργημάτων ή πλημμελημάτων, με την έννοια ότι αναμένονται βάσιμα αντικεικλήσεις κατά του δράστη (αντίθετα, η τέλεση νέων εγκλημάτων από την πλευρά του δράστη εντάσσεται λογικά, όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, στην προϋπόθεση της "ιδιαίτερη επικινδυνότητας" - έτσι: *Ν. Ανδρουλάκης*, 1991, 258 και σημ. 119, *Ν. Κουράκης*, 1986/1991, 204, *Ελ. Συμεωνίδου-Καστανίδου*, 1991, 106 επ.).

12. Εφόσον τέλος, θεωρηθεί ότι μία τουλάχιστον από τις ανωτέρω τρεις προϋποθέσεις εκπληρώνεται με βάση το διαθέσιμο αποδεικτικό υλικό (αλλά και με βάση την αυτοπρόσωπη, ει δυνατόν, εμφάνιση του κατηγορουμένου ενώπιον των αρμοδίων δικαστικών και εισαγγελικών οργάνων, ώστε να εκτιμηθεί άμεσα η προσωπικότητά του - πρβλ. *Ελ. Συμεωνίδου-Καστανίδου*, 1991, 108 και σημ. 39, και άλλη βιβλιογραφία, αλλά και κατωτ., υπ' άρθρο 286, αρ. 28 επ.), και πάλιν η επιβολή της προσωρινής κράτησης δεν είναι αυτονόητη. Θα συντελεσθεί σ' ένα τρίτο στάδιο μόνον εφόσον κατά το κείμενο του νόμου (άρθρο 282 παρ.1 ΚΠΔ) αυτή κριθεί ως "απόλυτα αναγκαία" για την επίτευξη ενός ή περισσοτέρων από τους παραπάνω σκοπούς - προϋποθέσεις που θέτει η έννομη τάξη. Αντίθετα, εάν οι σκοποί αυτοί μπορούν με εξίσου πρόσφορο τρόπο να εξυπηρετηθούν δια της επιβολής άλλων, λιγότερο επαχθών μέτρων οικονομικού καταναγκασμού (παροχή εγγύησης, απαγόρευση εξόδου από τη χώρα, υποχρέωση εμφάνισης κατά διαστήματα στον ανακριτή ή σε άλλην αρχή κλπ.: άρθρο 282 παρ.2 ΚΠΔ), τότε είναι προφανές και επιβεβλημένο να προτιμώνται αυτοί οι περιοριστικοί όροι, χωρίς βεβαίως ν' αποκλείεται καθόλου η περίπτωση ν' αφεθεί ο κατηγορούμενος ελεύθερος, περίπτωση η οποία άλλωστε, κατά ρητή νομοθετική επιταγή (άρθρο 283 παρ.1 ΚΠΔ), πρέπει να εξετάζεται από τον ανακριτή κατ' απόλυτη προτεραιότητα έναντι της τυχόν επιβολής στον κατηγορούμενο περιοριστικών όρων ή και προσωρινής κράτησης (π.χ. η επιβολή προσωρινής κράτησης για λόγους αποφυγής αντεκδικήσεων εις βάρος του δράστη από τους οικείους του θύματος θα ήταν αδικαιολόγητη και παράνομη εάν οι λόγοι αυτοί μπορούσαν να ικανοποιηθούν με την απλή απαγόρευση διαμονής του δράστη σε συγκεκριμένους τόπους ή περιοχές). Στις περιπτώσεις δηλ. αυτές υπάρχει ο κίνδυνος ο επιδιωκόμενος σκοπός να υπερακοντίζεται και να βρίσκεται σε προφανή δυσαναλογία προς το χρησιμοποιούμενο μέσο, με αποτέλεσμα να παραβιάζεται η λεγόμενη "αρχή της αναγκαιότητας" ή, σε ορισμένες άλλες περιπτώσεις, η "αρχή της αναγκαιάς αναλογίας" επιβαλλόμενου μέτρου και διωκόμενου εγκλήματος (*Ν. Ανδρουλάκης*, 1972, 25 επ. και τον ίδιο στα ΠοινΧρ ΚΕ' 1975, 3-12, *Αργ. Καρρά*, 1990⁽³⁾, 97 επ.) *Αγγ. Κωνσταντινίδης*, σχόλια στη Διατ'ΑνακρΤριπ 12/1991, ΠοινΧρ ΜΑ' 1991, 936).

13. Ζητήματα έχουν γεννηθεί στην πράξη ως προς την έκταση εφαρμογής των διατάξεων του ΚΠΔ περί προσωρινής κρατήσεως σε ορισμένες ειδικές κατηγορίες δραστών (π.χ. στρατιωτικοί, ανήλικοι) και εγκλημάτων (π.χ. ζωοκλοπές και ζωοκτονίες, για τις οποίες η προσωρινή κράτηση του κατηγορουμένου προβλέπεται εκ του νόμου ως υποχρεωτική: άρθρο 24 ν 1738/1987. Πρβλ. σχετ. *Π. Μπρακαμούτσου*, Η αντισυνταγματικότητα της προσωρινής κράτησης στα εγκλήματα της ζωοκλοπής κλπ., ΠοινΧρ Μ' 1990, 1069-1070. ΣυμβΠλημΠατρ 107/1989: ΠοινΧρ ΛΘ' 1989,416 και Αρμ 1989, 572 και τα σχετ. σχόλια στο βούλευμα αυτό του *Γ.Ν. Τριανταφύλλου*, 1990, 757 επ.). Ορισμένα από τα ζητήματα αυτού έχουν ήδη επιλυθεί νομοθετικά (π.χ. το ζήτημα της προσωρινής κράτησης ανηλίκων, που ρυθμίσθηκε με το άρθρο 282 παρ.3 [άρθρο 10 παρ.4 ν 1941/1991]. Ως προς την προηγηθείσα επιστημονική συζήτηση και νομολογιακή διακύμανση βλ. ιδίως *Ηλ. Αναγνωστόπουλο*, ΠοινΧρ 1983, 776-777, *Αθ. Κονταξή*, 1984, 555 και *Παν. Κάισαρη*, Νομικά ζητήματα σε δίκες ανηλίκων, ΠοινΧρ Μ' 1990, 121-127:125 επ. Πρβλ. και *Ν. Κουράκη*, Εγκληματολογικοί Ορίζοντες, τ.Α', Αθήνα: Α.Ν. Σάκκουλας, 1991, 61 και σημ. 32). Επίσης σε ορισμένα άλλα ζητήματα, όπως εκείνο της ισχύος των διατάξεων του ΚΠΔ περί προσωρινής κρατήσεως σε περιπτώσεις

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΣΤΗΝ ΠΡΟΣΩΡΙΝΗ ΚΡΑΤΗΣΗ

εγκλημάτων του ΣτρΠΚ, η ελληνική νομολογία φαίνεται να έχει δώσει ήδη τις ορθές κατευθύνσεις, εφαρμόζοντας μάλιστα απ' ευθείας και διατάξεις της ΕυρΣΔΑ (άρθρο 5 παρ.3) προς αναπλήρωση των κενών της στρατιωτικής νομοθεσίας (ΔΣτρατΘεσ 38/1987, ΠοινΧρ ΛΖ' 472 και ΣυμβΔΝαυτ Πειρ 492/1990, περ. "Υπεράσπιση" 1991, 939 - πρβλ. κατωτ., υπ' άρθρο 282, αρ. 37-38. Πρβλ. με το ίδιο πνεύμα και ΑΠ 967/1982, ΠοινΧρ ΛΓ' 289 και σχετ. δημοσίευσμά μου στο ΝοΒ 38:1990, 402 επ., 410-411. Για τα ζητήματα αυτά βλ. ακόμη Γ. Βουλγαράκη, 1982, 201 και γενικότερα Χ. Τσίγκου 1991, 28 επ.).

ΝΕΣΤΩΡ Ε. ΚΟΥΡΑΚΗΣ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑ

Σχετικές με την προσωρινή κράτηση για αξιόποινη πράξη είναι οι διατάξεις των άρθρων 275 έως 288, 291 και 296 έως 304 ΚΠΔ, όπως τροποποιήθηκαν από το ν 1128/81, 1240/82 και 1941/91, ως επίσης και οι διατάξεις των άρθρων 315, 318, 319, 345, 346, 435, 445, 446, 449, 478 παρ.2, 533, 535 έως 545 του ίδιου Κώδικα. Βλ. επίσης άρθρα 5 παρ.3, 6 παρ. 1,4 Συντ. και ά.12, 18 παρ.2, 66 παρ.1, 3, 92 παρ.3 ν 1851/1989, ά. 25 ν 1738/87 (ζωοκλοπή).

Άρθρο 282

Προσωρινή κράτηση και περιοριστικοί όροι

1. Όσο διαρκεί η προδικασία, αν προκύπτουν σοβαρές ενδείξεις ενοχής του κατηγορουμένου για κακούργημα ή πλημμέλημα που τιμωρείται με ποινή φυλάκισης τουλάχιστον τριών μηνών, είναι δυνατό να διαταχθούν είτε περιοριστικοί όροι είτε προσωρινή κράτηση κάθε φορά που αυτό κρίνεται ότι είναι απόλυτα αναγκαίο για να προληφθεί η τέλεση νέων κακούργημάτων ή πλημμελημάτων ή να παρεμποδιστεί εξαιρετικά πιθανή φυγή του κατηγορουμένου, ή κάθε φορά που ο κατηγορούμενος κρίνεται ότι είναι ιδιαίτερα επικίνδυνος. Προσωρινή κράτηση επίσης επιτρέπεται και στην περίπτωση του άρθρου 419, οπότε τηρείται και η διάταξη του άρθρου 423 παρ.3.

2. Περιοριστικοί όροι είναι ιδίως η παροχή εγγύησης, η υποχρέωση του κατηγορουμένου να εμφανίζεται κατά διαστήματα στον ανακριτή ή σε άλλη αρχή, η απαγόρευση να μεταβαίνει ή να διαμένει σε ορισμένο τόπο ή στο εξωτερικό, η απαγόρευση να συναναστρέφεται ή να συναντάται με ορισμένα πρόσωπα.

3. Αν ο κατηγορούμενος είναι έφηβος μπορεί να διαταχθούν περιοριστικοί όροι ή προσωρινή κράτηση, εφ' όσον η πράξη για την οποία κατηγορείται τιμωρείται με ποινή καθειρξεως άνω των δέκα ετών ανεξάρτητα από τη διάρκεια των αντί της ποινής επιβαλλόμενων μέτρων και συντρέχουν οι λοιπές προϋποθέσεις της παραγράφου 1.

(Η παρ.3 προστέθηκε με το άρθρο 10 παρ.4 του Ν 1941/91).

Άρθρα 282-304: Τροποποιήσεις διατάξεων με τον ν 1128/81 και κατάργησις.